

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงเปรียบเทียบ (comparative descriptive research) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติ เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีและระหว่างชั้นปีของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โดยมีจำนวนประชากร 757 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเฮนเดล (Hendel อ้างใน กนกทิพย์ พัฒนาพิภพพันธ์, 2539, หน้า 118) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จำนวน 362 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่คืนที่ ในการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชั้นปี จะคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชั้นปี	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาชั้นปีที่ 1	241	115
นักศึกษาชั้นปีที่ 2	191	91
นักศึกษาชั้นปีที่ 3	181	87
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	144	69
รวม	757	362

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของบุคคล มีจำนวนข้อทั้งหมด 11 ข้อ

1.1 ข้อคำถามเกี่ยวกับอายุ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา

1.2 แหล่งของข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวเกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพ เป็นคำถามปลายเปิดให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการแนะนำให้คนรู้จักเข้ามาเรียนเป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยให้เลือกตอบแนะนำหรือไม่แนะนำ พร้อมระบุเหตุผล

1.4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความสำคัญของพยาบาลวิชาชีพว่ามีส่วนทำให้บุคคลหายจากความเจ็บป่วยมากน้อยเพียงใด พยาบาลวิชาชีพมีส่วนส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาพดี และช่วยป้องกันโรคภัยไข้เจ็บมากน้อยเพียงใด และให้เหตุผลในแต่ละข้อ

1.5 เป็นคำถามปลายเปิด จากประสบการณ์ที่ผ่านมานักศึกษามีความประทับใจ และ/หรือไม่ประทับใจพยาบาลวิชาชีพเรื่องอะไรบ้างและให้นักศึกษาเปรียบเทียบพยาบาลวิชาชีพกับดอกไม้ และผลไม้

1.6 เป็นคำถามเกี่ยวกับภาพสะท้อนของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาภาพลักษณ์ของพยาบาลโดยวิเคราะห์จากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากภาพยนตร์ ละคร หนังสือ นิยาย ผู้วิจัยจึงได้สรุปและรวบรวมภาพสะท้อนของพยาบาลวิชาชีพได้ทั้งหมด 12 ภาพ โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดให้ตอบควบคู่กันไปในภาพเดียวกัน ให้เลือกตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ ภาพพยาบาลวิชาชีพที่พบจริงและภาพพยาบาลวิชาชีพที่คาดหวังว่าควรจะเป็นหรือไม่ควรจะเป็น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติ จะเป็นแบบสอบถามที่ให้ตอบควบคู่กันไปในข้อคำถามเดียวกัน ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพ ด้านระดับการศึกษา ด้านการมีความรู้เป็นพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติระดับวิชาชีพ ด้านรูปร่างและบุคลิกภาพส่วนบุคคล ด้านคำตอบแทน ด้านการสนับสนุนวิชาชีพ ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพ และด้านการควบคุมตนเอง โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบลิเคิร์ต (Likert scale) มีสเกลให้เลือก 5 ระดับ จากเห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วย จำนวน 49 ข้อ แบ่งออกเป็น

ด้านระดับการศึกษา	1 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 1
ด้านการมีความรู้เป็นพื้นฐาน	6 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 2-7
ด้านการปฏิบัติระดับวิชาชีพ	14 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 8-21
ด้านรูปร่างและบุคลิกภาพส่วนบุคคล	6 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 22-27
ด้านคำตอบแทน	3 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 28-30
ด้านการสนับสนุนวิชาชีพ	9 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 31-39

ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพ	6 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 40-45
ด้านการควบคุมตนเอง	4 ข้อ	ได้แก่ ข้อ 46-49

โดยมีข้อคำถามที่เป็นข้อความทางลบทั้งหมด 2 ข้อคือ

ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพ	ได้แก่ ข้อ 44
ด้านการควบคุมตนเอง	ได้แก่ ข้อ 49

เกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนการตอบแบบสอบถาม เป็นดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
ไม่เห็นด้วย	1	5

ผู้วิจัยได้กำหนดการคิดคะแนนในแบบสอบถามภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเป็นคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง
4 หมายถึง	เห็นด้วยมากว่าเป็นคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลางว่าเป็นคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง
2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยว่าเป็นคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง
1 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าเป็นคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง

ส่วนแบบสอบถามภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอนาคต ผู้วิจัยได้กำหนดการคิดคะแนนดังต่อไปนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าพยาบาลวิชาชีพควรจะเป็นไปตามคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพในข้อนั้น
4 หมายถึง	เห็นด้วยมากกว่าพยาบาลวิชาชีพควรจะเป็นไปตามคุณสมบัติของในข้อนั้น

3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลางว่าพยาบาลวิชาชีพควรจะเป็นไปตามคุณสมบัติในข้อนั้น
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยกว่าพยาบาลวิชาชีพควรจะเป็นไปตามคุณสมบัติในข้อนั้น
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยว่าพยาบาลวิชาชีพควรจะเป็นไปตามคุณสมบัติในข้อนั้น

ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพทั้งโดยรวมและรายด้าน จะแยกคิดคะแนนเฉลี่ยเป็นภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติ โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับจากการคำนวณหาอันตรภาคชั้น

คะแนน	4.21 - 5.00	หมายถึง	ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก
คะแนน	3.41 - 4.20	หมายถึง	ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับดี
คะแนน	2.61 - 3.40	หมายถึง	ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	1.81 - 2.60	หมายถึง	ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับไม่ดี
คะแนน	1.00 - 1.80	หมายถึง	ภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพอยู่ระดับไม่ดีอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านประชาสัมพันธ์จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาทางการแพทย์จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และคำนวณความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ เท่ากับ 0.80 ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) เท่ากับ 0.80 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร ซึ่งศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 10 คน ของแต่ละชั้นปี รวม 40 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาความเชื่อมั่น โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยกำหนดว่าควรได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอย่างน้อย 0.7 (Polit & Hungler, 1995, p.352) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติเท่ากับ 0.96 และ 0.77 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บ รวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา กับนักศึกษา และนำแบบสอบถามไปทำการแจกนักศึกษาแต่ละคน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับขอรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองในวันนั้นเลย
3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาจำนวน 362 ฉบับ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 362 คน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.44 จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical package for the Social Science for Windows) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย แหล่งของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพ ความสำคัญของพยาบาลวิชาชีพในการมีส่วนทำให้บุคคลหายจากความเจ็บป่วย การมีส่วนส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาพดี และช่วยป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ ความประทับใจและ/หรือไม่ประทับใจพยาบาลวิชาชีพ การให้นักศึกษาเปรียบเทียบพยาบาล วิชาชีพกับดอกไม้และผลไม้ นำมาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และร้อยละ สำหรับภาพสะท้อนของพยาบาลวิชาชีพทั้งที่เกิดขึ้นจริงและที่คาดหวังนำมาวิเคราะห์ด้วยความถี่และ ร้อยละ
2. ข้อมูลคะแนนภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง และภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพในอุดมคติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง และในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ paired t-test
4. เปรียบเทียบภาพลักษณ์พยาบาลวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริง และในอุดมคติตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 และระหว่างชั้นปีโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างชั้นปีโดยวิธีการทดสอบแบบเชฟเฟ